

۱۹ کشور سابقه‌دار حذف صفر از پول ملی حذف چند صفر جواب می‌دهد؟!

صفر از اسکناس در شرایطی است که این کار با اعمال دیگر سیاست‌های کنترل نقدینگی همراه باشد.

هر دلار آمریکا ۵.۱ میلیون لیر ترکیه

ترکیه در ۲۰۰۵ به یک‌باره شش صفر را از پول ملی خود حذف کرد. تورم در این کشور از ابتدای دهه ۸۰ آغاز شده و با شتاب به پیش رفت؛ به طوری که هر دلار آمریکا که در سال ۱۹۸۸ با ۱۴۳۲ لیر قدیم ترکیه مبادله می‌شد در سال ۲۰۰۳ به بیش از ۱/۵ میلیون لیر قدیم رسید.

در این شرایط قیمت یک ساندویچ در ترکیه به سه میلیون لیر رسید. از سال ۱۹۸۱ به این سو در ترکیه هر دو سال یک بار نیاز به اسکناس‌های درشت‌تر احساس می‌شد. در یک چرخه ۲۵ ساله درشت‌ترین اسکناس ترکیه از ۵ هزار لیر به یک میلیون لیر تبدیل شد.

تعداد بی‌شمار صفرها در ارقام اقتصادی و مبادلات که گاه تا چند تریلیون لیر می‌رسید مشکلات فراوانی را در مسیر عملیات حسابداری و نگهداری حساب‌ها به وجود آورده بود. از آغاز سال ۲۰۰۵ اسکناس‌های جدید ترکیه با عنوان لیر جدید منتشر شدند. هر لیر جدید حالا معادل یک میلیون لیر قدیم است و به این ترتیب ترکیه در یک مرحله شش صفر را از اسکناس حذف کرد.

مهار تورم در ترکیه با نظارت و دستورالعمل‌های صندوق بین‌المللی پول انجام گرفت. این کشور به عنوان یک نمونه برگزیده در مهار تورم از سوی این نهاد بین‌المللی معرفی شد. ترکیه پیش از آنکه اقدام به حذف صفرها کند تورم را به طور کامل مهار کرد.

ترکیه حذف صفرها را با اصلاحات بانکی همراه کرد

درباره تجربه کشور ترکیه در حذف صفرها، حسین وکیلی -اقتصاددان- با اشاره به فراگیری حذف چهار صفر از پول ملی روی مبادلات اقتصادی، شرط موفقیت این عملیات را در اصلاحات ساختاری ارزیابی کرد و گفت: در ترکیه حذف صفر با دیگر اصلاحات اقتصادی از جمله اصلاح ناترازی بانکها، تغییر در قوانین جذب سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه فضاهای گردشگری همراه شد که البته موفقیت آمیز بود.

این اقتصاددان با بیان اینکه حذف صفرها باید در شرایط ثبات اقتصادی انجام شود ادامه داد: تا زمانی که ثبات قیمت‌ها شکل نگیرد و حجم روزافزون نقدینگی با تولید ملی تناسبی نداشته باشد، حذف صفرها نمی‌تواند به

در سال ۱۹۶۷ میلادی برای اولین بار سه صفر از پول ملی برزیل حذف شد، با این حال برزیل نتوانست در کنترل تورم موفق عمل کند و تا سال ۱۹۸۱ تورم این کشور بار دیگر به ۱۵۱ درصد رسید. در این مدت دوباره سه صفر از پول ملی برزیل حذف شد اما در سال ۱۹۸۹ تورم بار دیگر در برزیل افزایش پیدا کرد و به ۱۴۳۱ درصد رسید.

در همین زمان برای چندمین بار دولت برزیل اقدام به حذف صفرهای بازگشته همراه با تغییر نام پول ملی کرد. در سال ۱۹۹۳ زمانی که تورم این کشور در مرز ۲۰۰۰ درصد قرار داشت باز هم حذف سه صفر اعمال شد. جالب است بدانیم که از ۱۹۳۰ تاکنون طی شش مرحله ۱۸ صفر از پول ملی برزیل حذف شده و هشت بار هم نام واحد پولی این کشور تغییر پیدا کرده و با این حال این کشور هنوز یکی از گران‌ترین کشورهاست!

حذف صفرها در هلند کارگر افتاد

بیماری هلندی اصطلاحی است که بر اساس اتفاقات رخ داده در اقتصاد هلند در سال‌های دهه ۶۰ به وجود آمد. در آن سال‌ها اقتصاد هلند به دلیل ورود منابع درآمدی غیر منتظره از محل استخراج گاز، با تورم فزاینده‌ای روبرو شد؛ به طوری که دولت مجبور به چاپ اسکناس‌های درشت شد تا بتواند پاسخگوی نیازهای تورم ۱۰۰ درصدی باشد. این وضعیت در هلند چندان ادامه پیدا نکرد، چرا که دولت با اعمال سیاست‌های شدید انقباضی در سیاست‌های پولی توانست حجم پول را کنترل کرده و به‌همراه آن چهار صفر از اسکناس‌های این کشور را حذف کند. هلند در واقع نمونه برجسته‌ای از جوابگو بودن سیاست حذف

حذف صفر از واحدهای پولی، موضوع جدیدی نیست و پیش از این ۱۹ کشور از برزیل گرفته تا هلند و ترکیه آن را انجام داده‌اند. تجربه این کشورها نشان‌دهنده موفقیت در برخی از آنها و شکست در برخی دیگر است. در این بین در برخی کشورها صفرها از پول‌های ملی چندین بار حذف شدند؛ همچون برزیل که در شش مرحله ۱۸ صفر حذف کرد و در برخی از کشورها نیز این اقدام با اصلاحات ساختاری اقتصادی دیگر جواب داد که این مدل مشابهت بیشتری با شرایط اقتصادی ایران دارد. حذف صفرها از واحد پولی نخستین بار بعد از جنگ جهانی دوم و در کشور آلمان به اجرا درآمد. علت این تصمیم هم تورم وحشتناکی بود که این کشور بعد از جنگ تجربه کرد. بعد از این برخی دیگر از کشورها هم تجربه آلمان را تکرار کردند اما همه آن تجربه‌ها موفق نبود.

بعد از آن هم این طرح در بسیاری از کشورهای دیگر انجام شد؛ به طوری که در طول ۵۰ سال گذشته ۱۹ کشور اقدام به حذف صفر از پول ملی خود کردند. صفرها در آرژانتین تاکنون چهار مرتبه، در روسیه، اوکراین، لهستان و بلژیک سه مرتبه و در ترکیه، کره جنوبی و غنا یک مرتبه برداشته شده‌اند.

برزیل رکورددار حذف صفر!

یکی دیگر از کشورهایی که به حذف صفرها علاقه زیادی داشته، برزیل است. این کشور در دهه ۶۰ و ۷۰ میلادی یکی از سنگین‌ترین تورم‌های زمان خود را تجربه کرد؛ به طوری که پول ملی این کشور ماهانه ۳۰ تا ۴۰ درصد ارزش خود را از دست می‌داد.

تأثیر حذف چهار صفر از بودجه حساب‌های ۵۰ ساله زیر و رو می‌شود!

به نظر برسد. از سوی دیگر حتی اگر این موضوع در مجلس نیز مصوب شود، بسیار زمان‌بر بوده و این گونه نیست که زیرساخت‌ها آماده باشد و بلافاصله صفر از پول ملی حذف شود. اما اگر چهار صفر از پول ملی حذف شود، در رابطه با اعداد و ارقام بودجه باید گفت که در حال حاضر سقف کلی بودجه تا ۱۵ صفر دارد. به عنوان نمونه برای سال جاری سقف کلی بودجه کشور ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان است که با حذف چهار صفر به ۱۷۰ میلیارد تومان می‌رسد.

البته به تبع آن در سایر بخش‌های درآمدی و هزینه‌ای نیز ارقام کاهش می‌یابد؛ به طوری که ۴۴۸ هزار میلیارد تومان منابع و مصارف بودجه به ۴۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان کاهش خواهد یافت که فقط تغییری در ظاهر ارقام و عملیات حسابداری است، نه منابع و مصارف. گفتنی است؛ در پی تصویب لایحه حذف چهار صفر از پول ملی، کارشناسان و مسئولان مجموعه‌های اقتصادی کشور اظهارات متفاوتی همراه بر ضرورت اصلاحات ساختاری پیش از اجرای این امر داشته‌اند. به طوری که بغزبان، یکی از کارشناسان اقتصادی در این باره تأکید کرد که برداشتن صفرهای پول ملی باعث به وجود آمدن ثبات قیمت و رونق اقتصادی نمی‌شود. اگر هم این موضوعات مقطعی و کوتاه مدت رخ دهد مربوط به مسائل روانی است. همچنین این اقدام نه قیمت‌ها را کاهش می‌دهد و نه اشتغال ایجاد می‌کند. به اعتقاد وی، ثبات نرخ ارز، افزایش اشتغال، افزایش سرمایه‌گذاری از لازمه‌های اقتصاد ماست که باید اول به آنها رسیدگی شود. این کارشناس نیز تأکید کرد که کلی اطلاعات آماری داریم که اگر برداشتن صفرهای پول ملی عملی شود وقتی یک محقق بخواهد برای تحقیقی آمار و ارقام را جمع کند با مشکلاتی مواجه می‌شود. در نتیجه تحقیقات اقتصادی با مشکل بر می‌خورد. در این میان کارشناسان دیگر نیز ضمن تأیید این موضوع معتقد هستند که مرکز آمار، بانک مرکزی و دیگر ارگان‌ها باید بتوانند تمام آمارها را به واحد پول جدید تبدیل و آرسیو کنند و سپس این اقدام اجرایی شود.

منبع ایستنا

تنهایی باعث قدرتمند شدن پول ملی شود. در ایران هم حذف صفر به تنهایی جواب نمی‌دهد و کیلی با تأکید بر اینکه باید زمینه‌های لازم برای کنترل حجم نقدینگی در اقتصاد فراهم شود گفت: این حجم نقدینگی در کنار کاهش درآمدهای نفتی باعث می‌شود که تورم در اقتصاد ایران بیشتر از روز قبل باشد که در چنین شرایطی حذف چهار صفر از پول ملی به تنهایی نمی‌تواند باعث حل مشکلات اقتصادی یا کاهش تورم شود.

در مورد تجربه ترکیه ذکر این نکته هم ضروری است که این کشور ابتدا یک برنامه ریاضتی ۱۶ میلیارد دلاری را به اجرا گذاشت و پس از آن که نرخ تورمش به ۹ درصد کاهش پیدا کرد، در سال ۲۰۰۵ اقدام به حذف صفر از پول ملی خود کرد.

بعد از این با ایجاد اصلاحات ساختاری، قیمت برابری هر دلار از یک میلیون و ۳۵۰ هزار لیر در سال ۲۰۰۴ به نرخ معقول خود بازگشت و ثبات نسبی نرخ ارز برای مدت طولانی در این کشور ادامه پیدا کرد و در آخرین معاملات ارزی، هر دلار آمریکا به ازای ۵.۵۵۹۸ لیر مبادله می‌شود.

صفرها به تنهایی زورشان به تورم نمی‌رسد

بررسی تجربیات کشورهای مختلف نشان می‌دهد که حذف صفر از پول ملی الزاما به توقف نرخ تورم یا کاهش ارزش پول منجر نشده است.

زیمباوه در سال ۲۰۰۹ اقدام به حذف ۱۲ صفر از پول ملی خود کرد. به گفته سی ان ان، در آن سال با یک اسکانس ۱۰۰ تریلیون دلاری زیمباوه می‌شد تنها یک قرص نان خرید و قیمت هر دلار آمریکا به ۳۰۰ تریلیون دلار زیمباوه رسیده بود.

با این حال تنها اکتفا به حذف صفر از پول بدون اصلاحات ساختاری باعث شد تا تورم این کشور در ژوئن سال ۲۰۱۹ با گذشتن از ۱۷۵.۶۶ درصد مجددا رکوردشکنی کند.

ونزوئلا نیز سال گذشته اقدام به حذف پنج صفر از پول ملی خود کرد اما تورم آن از ۲۴ هزار و ۵۷۱ درصد در سال گذشته به ۸۱۵ هزار و ۱۹۴ درصد در ماه می افزایش پیدا کرده است. اقتصاد ونزوئلا نیز که سال گذشته طبق گفته دویچه وله منفی ۱۸ درصد کوچک شده بود، طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول امسال را با رشد منفی ۳۵ درصد سپری خواهد کرد.